

Akties in de kinderbescherming zijn niet langer voorpagina-nieuws

De Belangenvereniging Minderjarigen (BM) bestempelt zichzelf als een 'vakbondachtige organisatie voor tehuusbewoners', maar een dergelijke kwalifikatie kan ieder willekeurig groepje-ongeregeld zichzelf wel toedichten. Gaapt er een kloof – zoals critici van de BM soms menen – tussen kretologie en werkelijkheid? Worden alle pretenties waargemaakt? Inzicht in de doeltreffendheid waarmee de BM opereert kan het beste verkregen worden door het geven van een paar voorbeelden uit de praktijk. In dit artikel beschrijven we een bezettingsactie van de belangenvereniging. We laten ook een tehuusbewoner aan het woord. In een tweede artikel bepalen we ons tot de chronologie van de historie van de Bond van Minderjarigen, die tot elf jaar geleden teruggaat en laten we zien hoe de organisatorische structuur van de vereniging in elkaar zit. We hopen er aldus toe bij te dragen dat misverstanden over de effectiviteit van de organisatie uit de wereld worden geholpen. Daartoe schetsen we, om te beginnen, een beeld van de praktijk.

Her was merkwaardig genoeg de uit Zweden afkomstige televisiefilm *Home sweet home* – over het leven in een bejaardentehuis – die leidde tot een opstand in het Amsterdamse tehuis voor meisjes *Opdreef*. De inwonende direktice was een avondje weg. Groepsleider Ruud maakte een opmerking die slecht viel. De televisiefilm was amper ten einde of groepsleider Ruud werd onder het mom van een grapje naar boven gelokt. Daar werd hij opgesloten in een slaapkamertje. Een vrouwelijke kollega, nog maar pas in dienst, onderging hetzelfde lot. Woensdagavond 14 maart 1979: meisjeshuis *Opdreef* bezet, de groepsleiding 'gegijzeld'.

Opdreef

De meisjes verwittigen ogenblikkelijk het ochtendblad *De T.*, waar de dienstdoende redakteur nauwelijks notitie neemt van de telefonische tip. De bezetsters kiezen zich een andere bondgenoot: de BM wordt gebeld. *Opdreef* is bezet en of de BM wel begrijpt dat er onmiddellijke bijval voor deze actie wordt verlangd. Nog geen kwartier later zijn enkele vertegenwoordigers van de belangenvereniging present. Een tehuisbezetting, dat kunnen de BM-mensen wel waarderen, maar de opgesloten groepsleiding is een onprettige verrassing. Pas als groepsleider Ruud en diens kollega zijn ontzet, valt verder te praten. Bezetten mag, gijzelen, daar doet de BM niet aan mee. Mopperend geven de bezetsters gevolg aan de voorwaarde tot ondersteuning. Daarna het gesprek; BM en bezetsters samen aan tafel. Wat als een plotselinge eruptie en een uit de hand gelopen grap begon krijgt al spoedig de allure van een serieuze bezetting. Want natuurlijk is er van alles aan de hand in *Opdreef*. De meisjes spuien allerlei grieven, die onder elkaar gezet een indrukwekkende lijst opleveren. Het komt er op neer, dat ze meer vrijheid willen. Negen dagen blijft *Opdreef* bezet – dan capituleert het bestuur. Alle eisen worden ingewilligd, de hele lijst. De direktice, op wie veel van de problemen betrekking bleken te hebben, is dan al met stille trom vertrokken en keert nimmer weerom.

De bezetting krijgt een sneeuwbal effect. In twee Amsterdamse tehuizen komen de bewoners in actie: waarom *zijn* niet? Andere hoofdstedelijke instituten zien de bui hangen en gaan terstond, voor het te laat is, tot zakgeldverhoging en versoepeling van de huisregels over. De aanleiding van deze liberaliseringsgolf – de affaire *Opdreef* – heeft dan al tot vragen in de Tweede Kamer geleid.

De direktice van *Opdreef* ging met vervroegd pensioen. Ze bedoelde het goed en was zeer idealistisch. *Opdreef* was méér dan haar werk; het was haar leven. De greep op het tehuis zou ze niet makkelijk verliezen. Maar haar emotionele betrokkenheid en grenzeloos verantwoordelijkheidsgevoel werkten op den duur verstikkend. Niet alleen de meisjes, ook de groepsleiding klaagde over het gebrek aan *armslag* en bewegingsruimte. De meisjes waren 'haar' meisjes. Van ieder van hen had ze een foto op haar kamer. Zij deed de individuele begeleiding, de groepsleiding mocht de tafel dekken. Ambitieuze groepsleiders hadden niet het idee dat zij in een dergelijke setting ooit tot hun recht zouden kunnen komen. Ze vertrokken meestal weer snel nadat ze gekomen waren, wég uit de schaduw van de direktice. De direktice mocht de meisjes allemaal graag lijden en dat koesterend gevoel van sympathie leek wederkerig te zijn. De meisjes onder elkaar solidariseerden zich in hoofdzaak in het negatieve: samen iets stelen, samen een nieuw groepslid pesten, samen een onzekere groepsleider jennen.

Opdreef ressorteerde min of meer onder de Rekkense Inrichtingen. Met dit konglomeraat voor 'moeilijk opvoedbare' jongens en meisjes – ook al lag dit dan in de Gelderse Achterhoek en niet in Amsterdam – had

de BM al heel wat konfrontaties achter de rug, zodat weldra twee oude bekenden elkaar weer in een onverwachte omgeving zouden ontmoeten. Waar ging het om? 'Meer vrijheden', zeiden de meisjes van Opdreef. Ze wilden toestemming om vaker uit te gaan dan twee keer per week. Ze wilden dan ook wel eens later dan het voorgeschreven tijdstip (half tien 's avonds) terugkeren. En ze wilden dat er ook buiten het gemeenschappelijke groepsvertrek contact met eventuele vriendjes mogelijk was. Meer vrijheden dus en meer onafhankelijkheid. Hoe 'afhankelijk' de meisjes waren bleek wel uit de rol die het aanwezige BM-kader in het begin van de bezetting kreeg toebedeeld. De activisten werden zo'n beetje als de nieuwe groepsleiders beschouwd. Aan hen werd alles gevraagd wat de bewoonsters gewoonlijk aan de leiding vroegen. Mag ik een appel pakken? Mag ik schone lakens? Mag ik douchen? De sleutelbos, die van de groepsleider was afgepakt, moest maar door de BM beheerd worden, anders ging het toch mis. En als twee meisjes ruzie hadden werd er door anderen tegen de BM-ers geroepen: 'Grijpen jullie nou eens in!'

Toen moest er onderhandeld worden. Er werden harde eisen gesteld, met de direktrice leek niemand medelijden te hebben. Ze moest maar weg. De direktrice ging ook. Maar voor het zover was zochten veel meisjes haar in het geheim even op. De aktievoersters wilden dat voor elkaar niet weten. Bloemen en woordjes van troost werden bezorgd door dezelfde voorvechtsters van 'meer vrijheid', die zich aan de onderhandelingstafel zo afstandelijk, rationeel en meedogenloos opstelden.

Na de bezetting veranderde Opdreef totaal. De oude groepsleiding vertrok druppelgewijs, opgevolgd door nieuwe krachten die beter met de gewijzigde situatie uit de voeten konden. Verder kwam er een 'begeleidingskommissie': een soort *trait d'union* tussen bestuur, werkers en bewoonsters. Taak van de kommissie was onder meer het bewaken van de bevochten vernieuwingen. Drie van de vijf 'deskundigen' in deze kommissie werden door de BM geleverd.

'Er werd voor verbetering gevochten. Met z'n allen'

Wie is deskundig? De Belangenvereniging Minderjarigen heeft zich altijd op het standpunt gesteld dat er geen deskundigheid is, die tegen de persoonlijke ervaring opweegt. Zo werd verondersteld dat ex-tehuisbewoners die de praktijk van de kindbescherming aan den lijve hadden ervaren, zich tot de ideologische voortrekkers van de BM zouden ontwikkelen. De eerlijkheid gebiedt te zeggen dat slechts een handjevol ex-tehuisbewoners daar ook inderdaad aan toe kwam. De meeste jongeren zijn opgelucht als de deur van het tehuis definitief achter hen dichtslaat – aan de kindbescherming willen zij voorlopig niet herinnerd worden. Misschien is Louis Massa daar wel een uitzondering op. Hij staat eigenlijk nog met één been in de kindbescherming. We praten met Louis in het 'kamertrainingscentrum' van de Stichting Katholieke Kindertehuizen in

Den Haag, waar hij woont. Louis is achttien jaar oud, studeert aan de MTS en in zijn vrije tijd is hij actief kaderlid van de Haagse BM-afdeling.

Op zijn zesde jaar kwam hij in een tehuis terecht. Pa was weggelopen, ma moest naar het ziekenhuis en de zeven kinderen konden niet allemaal thuis blijven. Louis werd in een tehuis geplaatst en maakte in de twaalf volgende jaren kennis met nog zes andere tehuizen. Van de eerste inrichtingen uit deze lange reeks weet hij zich weinig meer te herinneren dan de 'grote lange tafels, lange rijen bedden in slaapzalen en je mocht niet naar buiten als je dat zelf wou. Alles moest je vragen'. Nog voordat Louis van de BM had gehoord, voerde hij in huize Sint Jozef te Maastricht al zo'n beetje aktie voor een betere positie voor hem en zijn lotgenoten. 'Dat zakgeld daar, dat vond ik ontieligelijk weinig. Om daar verandering in aan te brengen heb ik toen een handtekeningenaktie op touw gezet. Alle jongens tekenden, sommige groepsleiders deden mee. Eén leider wou niet tekenen omdat hij dan meer belasting zou moeten betalen, zei hij. Dat werd je wel vaker voor de voeten geworpen. Je moest maar dankbaar zijn, alles werd voor je betaald. Met die handtekeningenlijst ben ik toen naar de direktieur gestapt. Die schrok toch wel even van die aktie. Maar het had wel sukses; twee weken later kregen we ineens een knaak meer plus de belofte dat het elk jaar zou worden opgetrokken. Nou, die aktie heeft mijn populariteit wel vergroot bij de jongens. Toen heb ik nog een intern blaadje opgericht, de Joepel, dat verscheen elke maand. Daarin kon je in bedekte vorm enorm kankeren'.

Van de BM hoorde Louis pas later, toen er een aan de groep geadresseerde brief van de belangenvereniging arriveerde.

'Er was een groepsleider die zei: "Dat is goed, daar moet je maar heen gaan". Ze organiseerden een filmvertoning, *Wegvliegen uit een koud nest* en daarna was er een discussie over de kindbescherming. Met een paar jongens ben ik daar naar toe gegaan, maar we moesten op tijd thuis zijn. Dus toen de film was afgelopen en de discussie begon, moesten wij naar huis. In het begin gingen we vooral naar de BM omdat we dan een avondje wegkonden uit het tehuis. Van elke groep gingen er één of twee jongens. Dat we daar lekker konden kankeren, dat leek ons wel leuk. Hoe meer we er kwamen, hoe meer we zagen dat de BM best goede dingen deed. We konden er met andere tehuusbewoners praten, er werd voor verbetering van de omstandigheden in een paar andere tehuizen gevochten. Met z'n allen'.

'Ik voelde me thuis in de BM, je zat er met allemaal mensen die ook uit tehuizen kwamen. In Maastricht kon je er altijd heen om te praten als je iets kwijt wilde. Je hoefde er echt niet alleen over tehuizen te praten. Je kon er ook gewone, gezellige dingen kwijt. Op de afdelingsvergaderingen was altijd een grote opkomst, maar dat kwam ook doordat er zoveel rotzooi was in die Limburgse tehuizen. Het sprak me best wel aan, ik had wel zin om verder te gaan met de BM, bijvoorbeeld in de kerngroep, maar ja, dat ging niet. Die kerngroepvergaderingen waren ook wel eens 's middags en dat mochten we niet van Sint Jozef. Doordat je in een tehuis zat, was je eigenlijk belemmerd om actief te zijn in de BM. Ik wou best, ik had zoveel meegemaakt in tehuizen waar ik het niet mee eens was, dat ik dacht: daar

moet voor geknokt worden'.

Louis verhuisde van Maastricht naar het Haagse kamertrainingscentrum. In zijn nieuwe woonplaats meldde hij zich meteen aan bij de lokale BM-afdeling. Ook daar was werk genoeg te doen.

'We hebben pas een zwartboek gemaakt over huize De Sonnenburgh in Wassenaar. Van een ex-bewoner hadden wij over de wantoestanden daar gehoord: de bedtijd is daar kwart over negen voor alle bewoners, ook voor ouderen tot achttien jaar en het zakgeld is f 4,50 per week. We zijn er op de bonnefooi heen gegaan, toen we dat hoorden. De direktice heeft toen een stuk of acht, negen bewoonsters uitgezocht die wel met ons wilden praten. Wij weer verteld wat de BM was en wat wij wilden en zo. Maar er zat een groepsleider bij. Dus wij tegen die bewoners: hoe vinden jullie dat? Nou, zeiden ze, we willen er geen groepsleider bij, dan worden we weer gestraft of zo. Dus ik tegen die groepsleider van: u hoort het hē. Ze praten liever zonder groepsleider. Toch moet ik er bij zijn, zei die man, zonder mij gaat het hele gesprek niet door. Toen hebben we een heel gesprek met die bewoners gehad, met de groepsleider erbij. Er kwamen allerlei klachten naar boven. Op de afdelingsvergadering hebben we het daar uitvoerig over gehad, wat we nu met De Sonnenburgh moesten. Besloten werd, dat we een tweede gesprek met de bewoners zouden hebben. Maar toen we daar kwamen, bleek er niemand te zijn die nog met ons over de misstanden wilde praten. Ze durfen niet, ze waren bang dat ze dan werden overgeplaatst. We wisten toen ook niet meer wat we er mee aan moesten. Toen hebben we dat zwartboek uitgegeven. Daar kwam veel publiciteit van. Twee meisjes zeiden het niet eens te zijn met dat zwartboek, daar dook meteen een journalist op'.

Opdreef te Amsterdam en Louis Massa te Den Haag – het zijn twee proeven uit de praktijk van de Belangenvereniging Minderjarigen. In de achterliggende elf jaar werden meer dan honderd akties in de kinderbescherming ontketend. Het succes was wisselend. Hoe men over de methodiek en middelen en lastpakken van de BM moge denken – vast staat, dat de kinderbescherming er zonder hun onvermoeibare bemoeienis nu anders uit zou zien. Nergens in de welzijnssector kwam het cliëntenbestand zo effectief in verzet: akties in instituten voor ouderen, psychiatrische patiënten of gedetineerden zijn een zeldzaamheid vergeleken bij de akties in de kinderbescherming. Een tehuisbezetting in de kinderbescherming is niet eens een berichtje in *De Volkskrant* meer waard, tegenwoordig. Dat was elf jaar geleden wel anders. Toen was het voorpaginanieuws.

Hans Simonse
Rudie Kagie

'Met foefjes worden we zoet gehouden!'

Elf jaar aktievoeren met de Belangenvereniging Minderjarigen

Als de Belangenvereniging Minderjarigen een organisatie voor blauwgeblazerde studenten zou zijn geweest, dan had ze vorig jaar mei haar tweede lustrum ongetwijfeld op ludieke wijze luister bij gezet. Zou het een vereniging van meerderjarigen zijn geweest, dan hadden feestredenaars in het kader van de bereikte mijlpaal stellig speels gewezen op de 'volwassenwording' van de klub. Maar nu het een vereniging van bewoners van Nederlandse kindertehuizen betrof had de viering van de tiende verjaardag een wat grimmig protestkarakter. De festiviteiten werden overschaduwed door de realiteit van alledag in de kinderbescherming: slechte zakgeldvoorzieningen, ontoegankelijke rapporten, inrichtingen waar de belangenvereniging geen entree krijgt. Er heerste een stemming van: jammer, dat de BM zich na tien jaar nog steeds niet kan opheffen. Er zijn te veel belangen die vereniging van minderjarigen nog altijd noodzakelijk maken.

De klap die een aantal voorhoede-bewegingen recent te verwerken kregen heeft in zekere zin ook de BM getroffen. De inkrimping van het ledenbestand bij NVSH, VVDM en vakbeweging is algemeen bekend. Over de mogelijke oorzaken van dit verschijnsel is breedvoerig gefilosofeerd. De achterban bij de BM omvat altijd nog zo'n tweeduizend rehuisbewoners, maar het lidmaatschap bij deze vereniging is een kwestieus begrip. Een centrale ledenadministratie ontbreekt, het blijft dus gissen naar de hoeveelheid minderjarigen die de BM vertegenwoordigt. Er is wel een criterium dat enig houvast biedt: als lid wordt beschouwd 'de tehuisbewoner, die in groepsverband en vanuit de ideeën van de BM iets aan de eigen situatie of aan die van andere tehuisbewoners probeert te veranderen en meer in het algemeen kollektief iets aan het kinderbeschermingssysteem probeert te veranderen'. Het is een afgruselijke mondvol, maar de omschrijving geeft exakt aan waar het om gaat. Veranderen. Kinderbescherming. Kollektief.

De BM appelleert aan lotsverbondenheid, aan het manifest maken van door allen herkende onvrede. Door samen iets te doen komt verandering tot stand. De eenling die niet kan rondkomen met het bedrag aan zakgeld dat hem wekelijks ter hand wordt gesteld zal misschien wat pikken om aan zijn pakje shag te komen. De BM adviseert bewoners in zulke gevallen gezamenlijk naar de direktie te stappen om een verhoging van het zakgeld te eisen: individuele onmacht omzetten in kollektieve belangenstrijd. Dat was de ideologie op grond waarvan de BM een 'vakhondachtige status' binnen de kinderbescherming opeiste. De kinderbeschermers krabden zich eens achter de oren, toen zij met dit

fenomeen werden gekonfronteerd. Hoe kon een organisatie die er niet eens een ledenadministratie op na hield het recht claimen een – nee, *de* vakbond van tehuisbewoners te zijn? De BM heeft zich nooit veel moeite getroost om tot een overzichtelijke, gemakkelijk grijpbare of controleerbare vereniging uit te groeien. Evenmin heeft zij zich beijverd de bij 'kinderbeschermers' levende vooroordelen weg te nemen. *So what?* Wat voor zin heeft het administreren van leden die geen contributie betalen? En dan, er is een konstante doorstroming van het bestand. Tehuisbewoners komen en gaan, minderjarigheid is een tijdelijke zaak. Aktieve leden worden overgeplaatst naar een ander tehuis, soms in een ander deel van het land. Overigens duiken ze ook daar vaak weer op in een BM-afdeling. En nog wat later kom je ze weer tegen in andere sociale, politieke of jongerenorganisaties, naar welke de vereniging een 'rode loperfunctie' wil vervullen. Hetzelfde geldt voor vrijwilligers en stagiaires die het BM-werk ondersteunen. Ook die wisselen elkaar in snel tempo af. Slechts zo'n vijftien gedrevenen kunnen tot de harde kern van voortrekkers van de organisatie worden gerekend; BM-leden met een staat van dienst die ergens tussen de drie en negen jaar ligt. Ze wonen over heel Nederland verspreid. De meeste bewoners en vrijwilligers keren de vereniging na zo'n twee jaar de rug toe.

Door dat verloop was de BM niet altijd even makkelijk aanspreekbaar. Steeds weer nieuwe gezichten, ook als er vergaderd of onderhandeld moest worden. Direkties en besturen werden er soms horendol van. Steeds weer anderen die het woord deden en soms slecht geïnformeerd bleken te zijn. In 1980 maakte de BM aan de ook door haar ongewenste onduidelijkheid een einde. In elke afdeling werd toen een *werkbestuur* gekozen. De namen van de werkbestuurders worden jaarlijks via de regionale bureaus van het WIJN (de koepel voor de Nederlandse jeugdwelzijnszorg) aan de tehuizen doorgegeven.

Toch heeft het verloop onder het ledenbestand van de BM nimmer tot verandering van doelstellingen of werkwijze geleid. De kleine, maar invloedrijke kern van langblijvers garandeerde continuïteit. Toen een aantal van deze gestaalde vrijwilligers vrijwel gelijktijdig opstapte (omdat zij, onafhankelijk van elkaar, vonden dat 'nu jongeren de zaak maar eens moesten overnemen') had dat vorig jaar een terugval in de activiteiten tot gevolg. De tijd van opzienbarende krantekoppen over het doen en laten van de vereniging is dan ook – maar mogelijk is dat tijdelijk – voorbij. Sinds 1980 zit er de klad in, de groei is eruit.

De oorzaak zal iedereen die enigszins met de sociologie der vereniging op de hoogte is vertrouwd in de oren klinken. Een paar veteranen, die de BM tot wasdom brachten, haakten af en gingen andere dingen doen. De minderjarigen die aan de wortel van de organisatie stonden zijn te oud geworden. Jongeren werd verzocht het roer van hen over te nemen, maar als te veel drijvende krachten tegelijkertijd afbaken dan is een periodieke stilstand vrijwel onvermijdelijk. Uitdunning van de verenigingstap wordt door anderen trouwens een gezonde ontwikkeling genoemd. De BM werd in het verleden nogal eens met een 'kind met een

waterhoofd' vergeleken. Dat centralistische is er af, woord en daad zijn nu aan de basis van de vereniging. De elf plaatselijke afdelingen intensiveren het eigenlijke werk, waar het allemaal om draait: '... belangenbehartiging op tehuisniveau of op elk ander niveau mits het maar positieve invloed heeft op het dagelijks leven van tehuisbewoners'. De BM boekte in de voorbije tien jaar menig suksesje en is juist daarom gedwongen haar eigen functioneren kritisch te bezien, vindt een actief lid in een discussiebijdrage aan de BM-krant. Het is tijd voor bezinning, meent hij 'want de buitenwereld ziet de BM als een stel schreeuwlelijken en dan krijg je zo'n anti-BM-stemming'. In de BM als landelijke organisatie heeft hij weinig fiducia: 'Er zitten te lang dezelfde mensen in, waardoor ze in een soort machtspositie geraken. Er zitten teveel vrijwilligers in het centraal overleg en de coördinatiegroep, die veel te moeilijk praten, zodat de bewoners er niets van kunnen begrijpen (...). De afdelingen hebben wel meer contact met de bewoners; daar loopt het veel beter.' Zijn oproep behelst, vrij vertaald, het verzoek de Belangenvereniging weer terug te geven aan de Minderjarigen.

Wij zijn geen koopwaar

Want waar ging het ook weer om? In de herfst van 1970 organiseerde de Nederlandse Jeugd Gemeenschap een kongres getiteld 'De bezem door de leeftijds grenzen'. Driehonderd minderjarigen van diverse komaf spraken daar met elkaar in subgroepjes over de maatschappij, over werk, onderwijs en gezin. Heel nuttig, maar na het kongres stapte iedereen voldaan weer op, zonder dat er iets veranderde. Alleen het kringetje tehuisbewoners dat het wel en wee van de Nederlandse kindbescherming had besproken stelde vast dat er wat hen betreft een vervolg op het kongres moest komen. Ze stelden ter plekke een '16 oktober-groep' in, zo genoemd vanwege de dag die de kalender aanwees, en spraken af dat er een belangenvereniging voor tehuisbewoners moest komen. De oprichting van een dergelijke 'bond' werd bespoedigd door de talrijke emoties die de televisiefilm *Gale is dead* (waarin een aan de voogdij toegewezen pupil sterft aan een overdosis drugs) opriep. De Bond voor Vrijheidsrechten speelde de stapels post die deze uitzending opleverde door aan de '16 oktober-groep', die alle brieven schrijvers meteen uitnodigde om op zondag 17 mei 1971 hun opwachting te Lage Vuursche te maken. Op die dag werd de Belangenvereniging Minderjarigen opgericht. Een handzaam praatstuk bleek het lijstje met dertien stellingen, opgesteld door bewoners van het Haagse kindertehuis *Don Bosco*. Hun eisen toonden aan, dat de veronachtzaming van de kindbeschermingssector door de rijksoverheid tot te krappe begrotingen leidt. Er moest veel meer geld op tafel komen, anders zou het nooit wat worden met die kindbescherming. Het verlanglijstje van destijds doet nu, elf jaar later, nog steeds verrassend aktueel aan. Gevraagd werd.

– Reorganisatie van de voogdij-instellingen; verlaging van de *case load* (minder pupillen per (gezins)voogd), in verband hiermee meer subsidie voor dit werk.

- Eén overkoepelende voogdijraad die alle nu bestaande instellingen zal vervangen om meer eenheid in het beleid te krijgen;
- Het recht voor pupillen om hun rapporten te mogen inzien;
- Het onderzoek dat vooraf gaat aan een plaatsing in een tehuis moet diepgaander en zorgvuldiger gebeuren, om de vele missers te voorkomen. Verder moet het aantal plaatsingen in een tehuis tot een minimum worden beperkt omdat het in een tehuis vaak nog slechter is dan in de thuissituatie;
 - De vele rapporten die in de kinderbescherming worden geschreven dienen vernietigd te worden of in handen van de betrokkene te worden gesteld zodra deze 21 jaar wordt;
 - Vorm en inhoud van het leven van tehuusbewoners worden teveel bepaald door de tehuisregels. Er moeten soepeler en meer persoongsgebonden regels komen. De groeps grootte moet drastisch omlaag en er moet een betere financiële positie voor tehuusbewoners komen; er moeten meer deskundigen in de kinderbescherming worden aangesteld;
 - Tehuusbewoners moeten inspraak hebben bij het aanstellen van nieuw personeel;
 - Als onderdeel van een betere financiële regeling moet het zakgeld aan een minimum bedrag worden verbonden: dit minimum moet voorts omhoog;
 - Het 'startgeld' voor degenen die het tehuis verlaten en zelfstandig gaan wonen moet omhoog, zodat de onkosten van de primaire levensbehoeften ermee te dekken zijn;
 - Geen proefverlof onder begeleiding;
 - De kinderbescherming moet weg onder het Ministerie van Justitie en bijvoorbeeld bij het Ministerie van CRM worden ondergebracht;
 - De complexe institutionele structuur moet vereenvoudigd worden, zodat rechtstreeks contact mogelijk is tussen kind, instelling en ouders;
 - Scholieren, werkende jongeren en tehuusbewoners moeten hun belangen verdedigen in een bond, die in actie moet kunnen komen als dat nodig is.

De eerste daad van de kersverse belangenvereniging was het sturen van een protesttelegram aan de Nationale Federatie voor de Kinderbescherming te Den Haag, die in een 'nationaal beraad' bijeen was. Zoals gebruikelijk werd daar *over* en niet *met* de tehuusbewoners gesproken. 'Dit beraad is niet representatief voor de gehele kinderbescherming en kan evenmin worden gezien als een groep, die onze belangen behartigt. Wij zijn geen koopwaar', heette het in het eerste telegrafische BM-protest. Dat was krasse taal, zeker voor die tijd. In het voorjaar van 1971 waren er nog maar weinig kinderbeschermers die onderkenden welke beweging zich weldra in gang zou zetten. Nu, ruim tien jaar later, kan de officiële kinderbescherming met geen mogelijkheid nog om de vereniging heen. Daarvan getuigt een - bij toeval achterhaald - briefje dat een voogdes schreef aan een kinderrechtster: 'Het is beter dat W. naar Zetten gaat, maar aangezien zij contact heeft met de BM en het JAC

wordt het moeilijk voor ons om haar naar Zetten te sturen. Hierbij vraag ik dan ook om toestemming dat zij op kamers mag'².

Stromingen en opvattingen

'Samen met tehuusbewoners, ex-bewoners en groepsleiders richtte ik de Belangenvereniging Minderjarigen op; dit zou de massavakbond van de tehuusbewoners worden', schreef Erik van Ingen Schenau ter afsluiting van een studie aan de hoofdstedelijke sociale academie Karthuizerplantsoen.³ De skriptie mondde uit in het advies om zo mogelijk continue actie te voeren in de kinderbescherming, als het kon op diverse fronten tegelijk. Actievoerders die er tegenop zien hun doel helder te formuleren, gaf hij de raad 'de pretentie van de gevolgen in de hand te kunnen houden' in te ruilen tegen de vuistregel: 'Stel alleen een daad, maak je niet bezorgd over het resultaat op de langere termijn'.

Van Ingen Schenau was representant van de wat spontaanistisch-idealistische stroming binnen de BM. De afdeling Amsterdam, die hij in 1973 oprichtte, keerde zich alras tegen structuur en interne discipline van de vereniging. De afdeling Den Haag, die eerder ontstond, baseerde zich op historisch-materialistische ideeën. De tehuusbewoners moesten eerst van hun situatie bewust worden gemaakt, voordat zij in staat zouden zijn zich te organiseren in een vereniging, zo was de gedachte.⁴ Het ideologisch geschil werd omstreeks 1975 in het voordeel van de Haagse afdeling beslecht. Stromingen en opvattingen binnen een klub als de BM zijn welhaast per definitie onvermijdelijk. Sommigen stellen de materiële voorwaarden in het tehuis voorop, zoals betere kwaliteit van de dagelijkse warme hap en meer zakgeld, sommigen opperen voor agitatie tegen ortopedagogische dwangmiddelen als kalmeringsspuit en isoleercel, en anderen vinden dat de BM het beter even kalmjes aan kan doen, teneinde alle energie in actieve ledenwerving te steken; zo'n krachtige organisatie is dan straks niet meer kapot te krijgen. In het stellen van prioriteiten en het kiezen van een strategie zit het meningsverschil ingebakken. Moet de BM zich als een orde van jeugdige militanten dan wel als een tegendraads initiatief van jonge alternatievelingen opstellen?

Meteen in het begin al, bij de oprichtingsvergadering, waren er speelse geesten die - het was de tijd van Kabouter - een naam als Belangenvereniging Minderjarigen veel te vormelijk vonden. Nee, Klein Duimpje moest de organisatie heten. Met een nipte meerderheid werd dit voorstel verworpen. Uit de naamgeving van de belangenvereniging blijkt niet, dat zij zich specifiek op tehuusbewoners richt. Dat is geen omissie, maar doelbewuste opzet. Bij haar oprichting sloot de BM niet uit dat ooit het moment zou aanbreken waarop zij zich op alle jongeren in Nederland kon richten. De achtergestelde positie van tehuusbewoners is symptomatisch voor de achterstelling van alle jongeren. Minderjarig is minderwaardig. Daarom werden de eerste doelstellingen van de vereniging ruim geformuleerd. Beoogd werd de verdediging van rechten van minderjarigen, het wegnemen van wanbegrip en discriminatie van

saneringsbeleid voor de tehuizen bepaalt. De actie slaagde volkomen – de verlangde toezegging werd verleend. De BM, toen twee jaar oud, sloot daarmee de (tot de dag van vandaag) langsturende bezetting af. En vanaf dat moment had de 'vakbond voor minderjarigen' zich ook een plaats veroverd in de steriele wereld van de kinderbeschermers. De BM, dat was een faktor waar rekening mee moest worden gehouden.

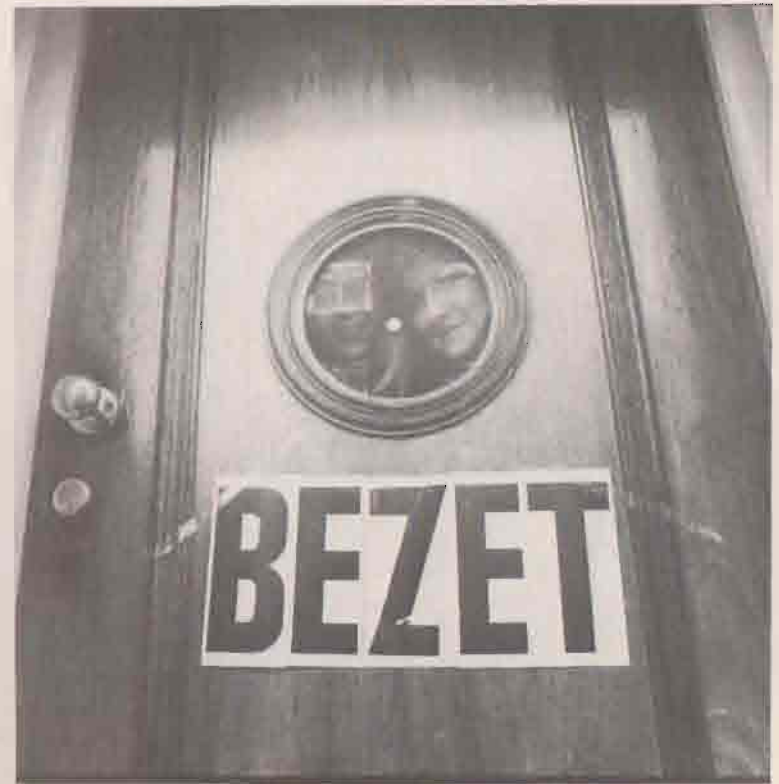
Weerstand tegen de 'anti-kapitalistische richting'

Toen de BM in 1971 werd opgericht had de Nederlandse jeugdwelzijnszorg daar niet onverdeeld lovende woorden voor over. De directeur van de Amsterdamse voogdij-instelling Hulp voor Onbehuisden vond de totstandkoming van een dergelijke organisatie 'gemeen'. Pupillen werden volgens hem 'opgezet tegen hun begeleiders; de enige mensen die de kinderen van de kinderbescherming nog hebben in de wereld'. Bovendien zouden de leden van de belangenvereniging zich, volgens de directeur, schuldig maken aan het 'bevuilden van het eigen nest'.⁶ Toch waren er als spoedig groepsleiders en directies van tehuizen die hun warme sympathie voor de Belangenvereniging niet onder stoelen of banken staken, zeker zo lang het akties betrof die het funktionieren van de betrokken instellingen niet raakte.

'De BM biedt lotsverbondenheid', stelde W. Zandvoort, directeur van het Haagse jongenshuis Carolina in 1974 geestdriftig vast.⁷ 'De BM heeft vanuit de kracht van de machtelozen, die niets te verliezen hebben, akties gevoerd en gemerkt dat zij op deze wijze een enorme invloed kreeg. Ze behaalt meer resultaten dan welke andere organisatie.' Merkwaardig genoeg had dezelfde W. Zandvoort het korte tijd later, toen hij geen directeur van Carolina meer was, ineens over 'lieden, die menen dat opvoeden een vorm is van politiek bedrijven en dat de maatschappij dient te worden omgebogen in een anti-kapitalistische richting'. Voor alle duidelijkheid voegde hij er aan toe: 'Een vakbond is de BM natuurlijk niet, omdat het minderjarig zijn niet als beroep kan worden beschouwd. Maar de BM is ook niet te beschouwen als een vereniging die nastreeft wat de meeste kinderen en jongeren als hun belang zien.'⁸ Het is duidelijk: de BM kent slechts voor- en tegenstanders. De ommezwaai van Zandvoort illustreert dat er blijkbaar geen tussenweg mogelijk is.

In de beginperiode was het simpeler dan nu om het streven van de BM door dik en dun te ondersteunen. Want simpel lagen de zaken. Plotseling kwam de buitenwereld tot het besef dat er in de tehuizenwereld flink wat scheef zat. Dat er sinds Charles Dickens weinig was veranderd in dit genre verzorgende instituten, dat was een primeur die elk dagblad dolgraag op de voorpagina wilde zetten. 'In sommige tehuizen moeten meisjes van 16 jaar 's zomers om zeven uur 's avonds, 's winters al met donker binnen zijn. In huize Rijnstroom in Alphen aan den Rijn krijgen jongens van 20 jaar een zakgeld van f 4,75 per week; veel tehuizen gebruiken het geld dat eigenlijk voor zakgeldverhoging gebruikt zou moeten worden, voor het betalen van andere zaken. Jongens en meisjes

moeten in een Haags tehuis hun kleren kopen in bepaalde winkels. Ze krijgen een bon mee, met stempel van het huis erop, moeten die ook tonen en kunnen niets uitzoeken. Naar een politieke bijeenkomst gaan is vaak taboe. De jongeren weten vaak niet, dat er over hen rapporten worden geschreven die hen hun hele leven blijven achtervolgen.'⁹ Zo ging het maar door. De publieke opinie op de kinderbescherming veranderde – vooral door toedoen van de BM. De welzijnssector, waar zulk goed werk werd gedaan, was ineens een bolwerk waar een ieder die er mee te maken kreeg voor moest oppassen.

Bezetting van het regionale kantoor van het WIJN, november 1980 (Foto: Maurice Boyer)

De representativiteit van aktievoerders

De eerste tehuisbezetting in de geschiedenis van de Nederlandse kinderbescherming voltrok zich zonder de bemoeienis van de BM. In november 1972 beheerden bewoners van het Amersfoortse W. A. Outhuis zeven dagen lang hun instituut. Ze waren het oneens met het omslag dat een populaire hoofdgroepsleider was aangezegd. De actie had niet het door de bezetters gewenste resultaat en werd vrijwillig beëindigd. Een gevolg was dat er een principiële discussie ontbrandde over de vraag

of tehuisbezettingen in de kinderbescherming getolereerd dienden te worden. Veel mensen vonden van niet. De op dat moment in opbouw zijnde BM dacht er anders over en betuigde per telegram adhesie met de bezetting: 'De Belangenvereniging Minderjarigen is solidair met bezetting en gestelde eisen; is verheugd over het hanteren van dit strijdmiddel in de kinderbescherming; veel sterkte.'

De voorliefde voor dit uiterste strijdmiddel zou de BM in de tien daaropvolgende jaren metterdaad demonstreren. Andere wapens waren het zwartboek en het aktiepamflet. Dat aktievoeren een hachelijke zaak kan zijn, bleek toen bewoners van sommige aangeklaagde tehuizen ontkenen dat de door de BM gehekelde toestanden zich ook werkelijk zouden voordoen. Dat leidde tot een paar affaires, die de indruk konden wekken dat de BM meer vakbond vóór dan dóór de tehuisbevolking zou zijn. Zo toog de Haagse BM-afdeling begin december 1972 met spandoeken naar huize Christina om daar tegen de huisregels, het schrikbewind van de adjunkt-direkteur (die volgens het pamflet ontslagen diende te worden) en het ondemokratisch beleid te ageren. Het werd geen sukses. De aktievoerders kwamen het tehuis niet binnen (iemand tipte kennelijk de direktie) en na perspublikaties over de aktie schreven bewoonsters brieven aan Haagse kranten, waarin stond dat de BM ongelijk had met haar beschrijving van de situatie. ('Het slaan van kinderen gebeurt bijna nooit of ze moeten het bloed onder de nagels vandaan hebben getreiterd; soms een klap krijgen is goed voor iedereen.') Het was, kortom, allemaal veel minder erg dan de 'vakbond' het tijdens haar aktie had doen voorkomen.

In juli 1974 waren de bewoonsters van Alta Vista in Zeist boos op de BM, omdat ze met een aktie tegen dit tehuis een 'volkomen onjuiste en negatieve' voorstelling van zaken zou hebben gegeven ('Misstanden komen hier helemaal niet voor'). Het verschijnsel zou zich nog een paar keer herhalen: tehuisbewoners die zeggen dat de BM-akties tegen hun tehuis elke grond missen. Een aktie waar leden zich van distantiëren – iets ongelukkigers kan een vakbond nauwelijks overkomen.

Een dergelijk pijnlijke situatie deed zich nog eens voor in het najaar van 1979, toen de BM met een grote aktie en een zwartboek de Rijksinrichtingen aan de kaak stelde. Tijdens een radiouitzending, waarop luisteraars telefonisch konden reageren, gaven een paar in Rijksinrichtingen verblijvende jongeren van hun ongenoegen blijk. 'Zwaar overdreven, dat zwartboek', vonden ze. 'Wat doet de BM voor ons als we terugkeren in de maatschappij?' wilde een jongen weten – daarmee wellicht duidend op achterliggende motieven van zijn reaktie. De gedachtengang ligt voor de hand: Rijksinrichtingen hebben een slechte naam, wat daar vandaan komt, kan bezwaarlijk tot de bloem der natie gerekend worden. Een nóg slechtere naam voor deze inrichtingen – bijvoorbeeld vanwege een zwartboek dat de onvolkomenheden aan de grote klok hangt – zal de reputatie van bewoners verslechteren, zo redeneerden sommige bewoners. In de tweede druk van haar zwartboek over Rijksinrichtingen schrijft de BM, dat de negatieve houding van 'een

flink aantal jongeren' tegenover de BM inherent is aan het feit, dat de belangenvereniging niet tot deze Rijksinrichtingen worden toegelaten. De informatie die bewoners over de BM hebben is informatie die ze via de groepsleiding kregen. Het heeld dat sommige bewoners van de BM hebben is eigenlijk het beeld dat (een zich door de bui bedreigd voelende) groepsleiding van de BM heeft. Hoe geslotener een inrichting, hoe vaker je dit verschijnsel van 'het zich identificeren met de eigen overheersers' tegenkomt.¹⁰

Een paar keer kwam het voor, dat een door het betreffende tehuis en plaatsende instanties als 'overdreven' bestempelde BM-aanval achteraf volkomen gerechtvaardigd werd door de bevindingen van justitieel onderzoek.

Het zwartboek wordt op hidieke wijze aan de directeur van rijksinrichting Eikenstein te Zeist aangeboden (foto: BM)

In 1974 deden BM-akties tegen het behandelingsklimaat in de Helderingsinrichtingen te Zetten, een 'eindstation' voor meisjes, veel stof opwaaien. Een ambtelijke werkgroep onderzocht de klachten en stelde vast, dat direktiebeleid en pedagogische methodiek in deze inrichting onderslaad niet deugden.¹¹

In 1977 zei de direktie van het kleine internaat De Karrekiet te Velp, dat zij noch de bewoners gelukkig waren met het zwartboek en de bijbehorende akties van de BM. De plaatsende instanties formeerden ijlings een kommissie (waarin vertegenwoordiging van de BM, die de zaak aanhangig had gemaakt, niet op prijs werd gesteld) en de kommissie stelde weer een stuurgroep in die de zaak zou onderzoeken. Het internaat weigerde evenwel de stuurgroep toe te laten. Daarop werd de Raad voor de Kinderbescherming ingeschakeld, die op basis van de Pleegkinderenwet met een onderzoek begon. Toen bleek wel degelijk het

een en ander aan de hand te zijn met De Karrekiet. De Raad voor de Kinderbescherming stelde vast, dat het BM-zwartboek een juist beeld van de situatie had geschetst: 'De stemming in het tehuis wordt bepaald door intimidatie van de groepsleiding en het ontbreken van iedere vorm van overleg met de kinderen.'

In de zomer van 1978 nam de BM het Apeldoornse jongenshuis Nieuw Veldzicht op de korrel. Daar werd het overtreden van de huisregels met een systeem van geldboetes beteugeld. Zo moest voor het leggen van benen op tafel een kwartje worden betaald, overhemd niet aan kostte een gulden en kleding onderling ruilen of kleren van een ander aantrekken kwam op een rijksdaalder. Het geld verdween in een 'potje', waarvan de jongens niet wisten wat er mee gebeurde. De directie van het tehuis liet de kritiek op deze gang van zaken gelaten over zich heen komen. De meeste jongens, zei de adjunct-directeur, vonden dat het 'afgelopen' moest zijn met 'dat gedonder van de BM', want 'wie is de BM dat zij kan bepalen dat de directie het fout doet?' Kort daarop sprak, daartoe door kamervragen aangespoord, de staatssecretaris van Justitie zich over de affaire-Nieuw Veldzicht uit. De directie van dat tehuis deed het fout. De staatssecretaris bepaalde dat het boetesysteem moest worden afgeschaft.

Het verschil tussen 'bewonersraden' en 'bewonerskomitees'

Steeds meer van de circa 175 partikuliere kindertehuizen in Nederland gaan over tot het instellen van een 'bewonersraad' – een ontwikkeling, die de BM van harte toejuicht, ook al werd dan in 1976 geconstateerd dat het democratisch gehalte van deze insprekorganen nogal eens te wensen overliet: 'Het is treurig hoe verschillende door de tehuizen ingestelde bewonersraden draaien: voorgezeten door directeur of hoofdleder. De angst slaat de kinderbeschermers om het hart, wanneer de BM binnen een tehuis een bewonerskomitee wil opzetten, los van de structuur van het huis. (...) Eisen, geformuleerd door het bewonerskomitee, onderschreven door alle bewoners van het tehuis, worden amper aan gehoord. Logisch, dat er dan naar krachtadiger middelen gegrepen wordt.'¹² De BM vindt, dat in ieder tehuis een bewonersraad moet zijn die meebeslist over de gang van zaken. Daarbij wordt vooral gedacht aan 'inrichting van het tehuis, het aannemen van nieuwe groepsleiding en het opstellen van huisregels'.¹³ Een duidelijk onderscheid wordt gemaakt tussen bewonersraden die dienen te opereren 'als wezenlijk onderdeel van de structuur van het tehuis'¹⁴ en bewonersraden die meer als onderdeel van de structuur van de BM binnen het tehuis werken en bestaan uit een kern van actieve BM-leden. Voor het goed functioneren van de bewonersraad is het nodig dat de rechten van de tehuisbewoner – liefst wettelijk – zijn vastgelegd; te veel blijft anders afhankelijk van de goede, maar willekeurige bedoelingen der directies. 'Momenteel zie je dan ook dat bewonersraden, indien überhaupt aanwezig, goed functioneren in goede tehuizen en slecht functioneren in slechte tehuizen. Een slecht functionerende bewonersraad krijgt onherroepelijk het effect van "repressieve tolerantie": meegaandheid ten

einde het verzet te ontkrachten.'¹⁵

In 1976 stelde de BM zich als ideaal dat in elk tehuis een bewonerskomitee zou komen. Als uiteindelijk doel werd gezien, dat de vrijwilligers zich zelf overbodig zouden maken en de BM als 'zelforganisatie' kon voortbestaan. Achteraf beschouwd was dit streven te idealistisch. Het is niet gelukt – de Kinderbescherming voedt haar minderjarigen nu eenmaal niet tot mondigheid op. Er zijn dan ook maar enkele bewonerskomitees zonder ondersteuning van buitenaf tot stand gekomen. En die komitees functioneren niet zoals de initiatiefnemers zich dat destijds hadden voorgesteld. Het zijn niet de belangrijkste organen geworden waarmee de BM zich van aanhang weet te verzekeren. Dat gaat anders. Nieuwe leden krijgt de BM als bewoners een aktie of belangenstrijd voeren. Als dat tot tastbare resultaten leidt en de aktievoerders zich daadwerkelijk door de BM gesteund weten, dan betekent dat ledenwinst. Het omgekeerde komt eveneens voor: de BM ontketent een aktie of publiceert een stelling die zo goed op de praktijk van de bewoners aansluit, dat zij er zich mee identificeren. Ook dat levert nieuwe aanhang op.

Op 4 juni 1977 demonstreerden ruim vierhonderd tehuisjongeren in Den Haag voor verbetering van hun zakgeldregeling. Die demonstratie was niet uit de lucht komen vallen. Een lange reeks tehuisbezoeken door de BM was daaraan vooraf gegaan. De demonstranten eisten dat zakgeld zou veranderen van *gunst* in *recht*. Boetesystemen – inhoudingen op het zakgeld als onderdeel van het pedagogisch handelen – moesten bij de wet verboden worden en de financiële positie van tehuisbewoners diende te worden opgetrokken tot het niveau van andere, vergelijkbare maatschappelijke groeperingen. Ook het 'tweederde afdrachtsysteem' – een justitiële regeling, die bepaalt dat tehuisbewoners tweederde van hun inkomsten moeten afdragen 'als aandeel in de kosten van het inrichtingsverblijf' – was mikpunt van kritiek. De regel deed het rechtvaardigheidsgevoel in opstand komen, immers, waarom zouden tehuisbewoners moeten meebetalen aan een situatie die door hen niet gekozen is en waar ze nauwelijks invloed op kunnen uitoefenen?

Op 18 oktober 1978 trok een stoet van meer dan duizend BM-jongeren over het Haagse Binnenhof, richting Ministerie van Justitie, om te ageren tegen ingrijpende bezuinigingen (90 miljoen in drie jaar tijd) die de Kinderbescherming treffen. In de weken die aan deze betoging vooraf gingen had de BM de bewoners gevraagd wat zij nu merkten van de bezuinigingen in de Kinderbescherming. Gevolg was, dat veel bewoners aan de tehuisdirectie gingen vragen hoe het precies met de financiën zat. Het bleek, dat in sommige tehuizen de zakgelden verlaagd werden, in de meeste anderen gingen deze gelden vanwege de bezuiniging niet omhoog. Vakantieuitstapjes zaten er niet meer in, op overige vrijetijdshestedingen die geld kosten werd beknipt. Via een interview vanaf de publieke tribune bewoog de BM de landelijke ledenvergadering van het WJN tot adhesie met de demonstratie tegen de bezuinigingen en nodigde deze koepelorganisatie voorts uit de daad bij het woord te voegen en bij te dragen in de vervoerskosten van de duizend

demonstranten. Het WIJN stemde daarmee in. De aktiepanfletten mocht de BM via het verspreidingsapparaat van de organisatie verzenden. Zo konden er meer tehuishuwelingen in Den Haag te hoop lopen en het WIJN nam samen met de BM stelling tegen de overheid en vakbonden. De ambtenarenbond ABVA KABO verdiende ook kritiek: zij had zich heimelijk met de bezuinigingen verzoend, op voorwaarde dat er niet in het aantal arbeidsplaatsen werd gesnoeid. De demonstratie in Den Haag werd een succes, ook al betoonden enkele bij het WIJN aangesloten lidmaten zich achteraf weinig gelukkig met de opstelling van de kinderbeschermingskoepel. Als er gedemonstreerd moest worden tegen de bezuinigingen, was het dan echt nodig dat het WIJN dat in het kielzog van de BM deed?

In een skriptie over 'problemen rond de hulpverlening in een kapitalistische maatschappij' probeert Franz Traurmann aan te tonen, dat het negeren of boycotten van alternatieven en verzetsakties tot de wezenskenmerken van de Nederlandse kinderbescherming behoren. Als voorbeeld noemt hij de bejegening van de Belangenvereniging Minderjarigen: 'Zo werd – en daar is tot nu toe zo goed als niets aan veranderd – de BM niet als een volwaardige vertegenwoordiger van de belangen van de in de kinderbeschermingstehuizen opgenomen minderjarigen beschouwd.'¹⁶

De 'anti-kapitalistische' instelling van de BM in 1975 door de toenmalige woordvoerder Huig de Groot beleden, werd de belangenvereniging tot in lengte van dagen nagedragen. Het citaat dook weer op toen de BM probeerde entree tot de negen Rijksinrichtingen in ons land te krijgen. Zij wil ook van deze bewoners de belangen kollektief behartigen, maar het mag niet. Het is waar, dat de BM van haar 'maatschappij-kritische' karakter nimmer een geheim heeft gemaakt. Maar kan dat een argument zijn om het recht op vereniging aan banden te leggen? Prof. dr. G. P. Hoefnagels, hoogleraar kriminologie en strafrecht, vindt van niet. Hij wijst op het diskriminatie-artikel 90 quater van het Wetboek van Strafrecht, dat iedereen 'fundamentele vrijheden op politiek, economisch, sociaal of cultureel terrein' garandeert. 'Een historisch noodzakelijke vorm van georganiseerde mondigheid van minderjarigen, gebaseerd op de sociale legitimiteit van aan minderjarigen door de maatschappij en door officiële instanties toegekende rechten', dat is volgens Hoefnagels de BM. En hij stelt vast: 'Als de overheid beperkingen van deze rechten wil opleggen, met name ten aanzien van hun solidariteit met minderjarigen in inrichtingen van kinderbescherming, dan dienen deze beperkingen door de wetgever te worden geregeld.'¹⁷

Toelating van de BM tot de Rijksinrichtingen is een affaire, die al jaren voortleeft. De Tweede Kamer nam op 4 februari 1975 een motie aan, waarmee zij zich – met het oog op 'een goede voortgang van het in gang zijnde demokratiserings- en humaniseringsproces in de residentiële kinderbescherming' – uitsprak vóór deze toelating. De direkties van Rijksinrichtingen en de respektieve staatssekretarissen van Justitie voelden er evenwel weinig voor om daar concreet uitvoering aan te geven. Akties, een zwartboek en nieuwe moties in het parlement konden daar tot dusver niets aan veranderen.

Het WIJN is nog een beetje wantrouwend

De partikuliere tehuizen in Nederland, of beter, het Werkverband Integratie Jeugd welzijnszorg Nederland (WIJN) waarin deze tehuizen zich verenigd hebben, besloot op 4 maart 1981 tot erkenning van de BM als 'belangenorganisatie voor tehuishuwelingen'. Bij de tussen BM en WIJN ondertekende overeenkomst had eerstgenoemde partij nog één en ander in de kantlijn op te merken. Zo was in artikel 2 van het kontrakt bepaald, dat 'zowel de bewoners als de BM recht op informatie over een aantal zaken krijgen die belangrijk zijn om in het vakbondswerk goed te kunnen uitvoeren'. Dat was prachtig, maar met de in lid 1 van het artikel vervatte toevoeging – 'de BM zal met alle informatie die ze over bepaalde zaken krijgt, zorgvuldig en dus voorzichtig omgaan' – betoonde de belangenvereniging zich minder tevreden. 'Hieruit blijkt dat het WIJN nog een beetje wantrouwend is, want de BM gaat altijd voorzichtig met informatie om. Alleen verstaan wij daar wel iets anders onder dan zij. Dit verandert dus niets aan de oude situatie.'¹⁸ Maar dit soort bedenkingen ten spijt, de overeenkomst als geheel betekende zondermeer een mijlpaal in de geschiedenis van de BM. De bewoners van de onderhavige tehuizen kregen niet slechts het recht zich als lid bij de BM aan te melden, ze zouden zich voortaan ook vrijelijk – zonder enige sanktie – tot deze organisatie kunnen wenden met al hun grieven en klachten. Dat betekende het begin van een in de nabije toekomst uit te breiden klachtrecht voor tehuishuwelingen.

Wat het door BM en WIJN gesignde kontrakt enigszins zijn glans ontminkt was het feit, dat het hier slechts een 'adhesie-overeenkomst' betrof. Anders gezegd: het WIJN als organisatie staat van ganser harte achter de erkenning van de BM, maar de aangesloten tehuizen zullen ieder voor zich moeten bepalen of ze het met de inhoud van dit pact eens zijn. Tot dusver gingen slechts 41 van de circa 175 in het WIJN verenigde tehuizen over tot erkenning van de BM. De meeste andere tehuizen talmen vooralsnog met het volgen van hun voorbeeld, een aarzeling die ondermeer wordt ingegeven door de weifelende houding van een aantal plaatsende instanties, zoals voogdij-verenigingen, jeugdrechtters en sociale diensten. Zo kreeg de BM notulen in handen van een Noordhollandse WIJN-vergadering op 19 maart 1980, waar een vertegenwoordiger van de Haarlemse voogdij-vereniging Jeugd en Gezin zijn gram over de overeenkomst uitsprak. Het zou kunnen betekenen, dat een kind niet in een bepaald tehuis – dat het verdrag wél had gesignd – werd geplaatst omdat BM-bemoedigen met de jongere in kwestie als in strijd met diens belang zou worden gezien: 'Het zal van geval tot geval worden beoordeeld of men een kind plaatst in een tehuis, dat een overeenkomst met de BM heeft aangegaan.' De dreiging achter deze woorden is duidelijk. De kansweentje van BM-erkenning door een tehuis zou kunnen zijn, dat de bezettingsgraad van dit tehuis terugloopt, doordat de plaatsende instanties de voorkeur geven aan andere instituten die zich onafhankelijk tegenover de belangenvereniging opstellen. Tehuizen worden meer dan ooit tevoren tot onduidelijk partijkeuze gedwongen: voor of tegen de BM.

Relatie met de alternatieve hulpverlening

De afdelingen van de BM leidden door de jaren heen een wisselvallig bestaan. Opbloei en inzinking van de activiteiten waren tijdelijke verschijnselen; van de ooit dertien plaatselijke afdelingen zijn er op dit moment nog elf operationeel. Dit soort verenigingswerk staat of valt nu eenmaal met de geestdrift en de hoeveelheid vrije tijd, die onbetaalbare vrijwilligers en (ex-)bewoners er voor over hebben. Zo konstateerde een jaarverslag van de Sosjale Joenit dat de Haagse BM-afdeling in 1975 alleen de eerste helft van het seizoen draaide. 'Na de zomervakanties zijn nogal wat actieve tehuisbewoners vertrokken, terwijl het gelukkige feit dat in een aantal Haagse tehuizen de democratisering al behoorlijk op gang gekomen is, hier ook mee te maken heeft.'

De BM is voor het welslagen van haar werk altijd in hoge mate afhankelijk geweest van de centra voor alternatieve hulpverlening. De vereniging heeft sedert haar oprichting slechts één keer subsidie ontvangen: in mei 1977 zorgde staatssecretaris Zeevalking (Justitie) er persoonlijk voor, dat de BM een bedrag van vijfduizend gulden kreeg. Zijn opvolger mevrouw Haars haastte zich te verklaren dat deze gift niet als een jaarlijkse overheidsbijdrage aan het BM-werk mocht worden beschouwd. Er kwamen wel schenkingen binnen van het Koningin Juliana Fonds, van het Kinderpostzegelfonds en van de gemeenten Groningen en Den Haag. Dat was niet voldoende, maar dank zij de JAC's en (in Den Haag) de Sosjale Joenit konden de BM-afdelingen toch draaien. Ze zijn bijna allemaal in de kantoren van genoemde instellingen gehuisvest en kunnen gebruik maken van de aldaar aanwezige type-, stencil- en frankeermachines. In sommige steden roeren de JAC-vrijwilligers zich in de BM-afdeling, incidenteel stellen ook betaalde krachten zich daartoe beschikbaar. Het landelijk sekretariaat van de Bond is gevestigd ten kantore van het JAC in Amersfoort. Stagiaires, die via het Amersfoortse JAC bij het BM-werk verzeild raakten, droegen ertoe bij dat de continuïteit van de belangenvereniging niet in gevaar kwam. Deze stagiaires hadden over het algemeen redelijk veel ideologische invloed op de BM; ze waren geschoolder dan de modale minderjarige die zich tot de activiteiten voelde aangetrokken. Naast veel waardering oogstte de inbreng van de stagiaires ook kritiek. Ze misten soms de emotionele betrokkenheid die nodig is voor het activistische werk en na een jaar moesten ze weer plaats maken voor nieuwe stagiaires die er weer andere ideeën op na hielden.

Een ander nadeel van hun bemoeienis was, dat de representativiteit van de BM als 'vakbond van minderjarige tehuisbewoners' keer op keer in twijfel werd getrokken als verbaal-begaafde meerderjarigen namens de BM het woord kwamen voeren. Over de vraag of dat nu zo moest is binnenskamers menig hartig woordje gewisseld, maar de konklusie was toch steeds weer, dat het helaas niet anders kon. De BM-jongeren hebben over het algemeen weinig ervaring in het voeren van harde onderhandelingen met de ambtelijke top ten departemente of met de Staatssecretaris van Justitie.¹⁹

Slagvaardig handelen binnen een democratische structuur – een opgave, waar menige ledenorganisatie mee worstelt – is moeilijk, maar het streven van de BM was daar wel steeds op gericht. Zo besloot de landelijke ledenvergadering in december 1976 een 'Koördinatie Groep' in te stellen. Deze zou een reeks taken van het Centraal Overleg overnemen. Vanwege de hoge reiskosten en tijdgebrek werd dat Centraal Overleg (één keer in de veertien dagen) maar slecht bezocht. Steeds vaker kwam het voor, dat verschillende afdelingen verstek lieten gaan. De leden van de Koördinatie Groep zouden elke week bij elkaar komen om het werk van het Centraal Overleg te steunen en voor te bereiden. Op die manier kon er sneller op brandende kwesties worden ingespeeld. De leden van de Koördinatie Groep werden door de landelijke ledenvergadering gekozen. Aan kandidaten voor deze functie werden hoge eisen gesteld: ze moesten over enige staat van dienst binnen de BM beschikken, ze moesten ruim in de vrije tijd zitten, ook overdag, want elke dinsdagochtend, was er vergadering en de dinsdagmiddag werd besteed aan het opknappen van landelijke verenigingsklussen. Een andere voorwaarde was, dat leden van de koördinatie Groep actief zouden blijven in het afdelingswerk.

Het beoogde effect kwam tot stand; het bestuur over de BM raakte gedecentraliseerd, de voortrekkers uit de afdelingen deden ook hun zegje in de Koördinatie Groep. Ideeën uit de verschillende plaatsen klonken op die manier door in het landelijk beleid en omgekeerd klonk het landelijk beleid voortaan duidelijker door in de afdelingen. Zelfs politici deden daar hun voordeel mee; dank zij de nieuwe structuur konden zij via het centrale sekretariaat de ontwikkelingen aan het kinderbeschermingsfront overal in den lande vernemen. Geen wonder, dat de Koördinatie Groep weldra uitgroeide tot het belangrijkste orgaan binnen de BM.

Ingekapseld door de 'gevestigde' kinderbescherming

Voordat de 'vakbond voor tehuisbewoners' werd opgericht hadden de werkers al eens geprobeerd een kritische actiegroep van de grond te krijgen, *Roze Pamflet* – een initiatief, dat overigens geen lang leven beschort was. Meer dan eens werd tijdens *Roze Pamflet* vernomen, dat het een bele toer was wat beweging in het logge kinderbeschermingsapparaat te krijgen. De opposenten blijven meegaand tot op het laatste moment, het konfliktmodel wordt geschuwd en pittige woorden van andersdenkenden ondervinden zelfs tot op zekere hoogte toestemming. Marcuse had deze schijn van eensgezindheid – bedoeld om het verzet te ontcrachten – al eens aangeduid als 'repressieve tolerantie'. *Roze Pamflet* had het daar moeilijk mee. 'We moeten uitkijken', waarschuwde de groep in een van haar rondschrijvens²⁰, 'dat we niet onze aktie niet weer in de oude verpeste sfeer van de kinderbescherming komen. Overal waar je komt, krijg je te horen dat ze het er wel mee eens zijn, thardoor wordt een discussie onmogelijk.'

Is de BM nooit voor een dergelijk proces van inkapseling bevreesd geweest? Jawel. 'Ik schrik ervan hoe gretig de officiële kinderbeschermers op dit moment naar de BM luisteren. We krijgen allerlei verzoeken om in

besturen te komen, tot en met dat van de kinderpostzegels toe. Met foefjes worden we zoet gehouden!', verzuchtte de woordvoerder Huig de Groot in 1975.²¹

Twee jaar eerder, in 1973, had De Groot zich heel wat optimistischer betoond. In een vraaggesprek wees hij toen trots op wat hij als een begin van officiële erkenning voor de BM zag. 'Dezer dagen ontvingen we een uitnodiging van de Nationale Federatie voor de Kinderbescherming om te komen meepraten over de voorgenomen zakgeldverhoging. Het zakgeld verschilt naar leeftijd en naar tehuis, maar als een algemeen geldende karakteristiek kun je zeggen dat het erg laag is.'²² Verhoging van de zakgeldnorm in de tehuizen staat nog steeds bovenaan op de verlanglijst van de BM, dus heel veel heeft dat aangekondigde overleg kennelijk toch niet uitgehaald.

Waar de BM – na twee bezettingen van het kantoor van de Nationale Federatie voor Kinderbescherming – wél over mocht meevergaderen was de sanering van het tehuizenbestand. Maar toen daartoe op 6 december 1976 een Landelijke Beraadsgroep in de Kinderbescherming werd geïnstalleerd – als opvolger van het zogenaamde Vooroverleg Ordeningsorgaan, dat weer de opvolger was van de Beleidsgroep Sanering, die haar werk in 1971 begon – weigerde de BM daar deel van uit te maken. Het vooroverleg en de daarna ontwikkelde beraadsgroepen mochten er dan vooral op aandringen van de BM gekomen zijn – voor de belangenvereniging betekende dat nog niet, dat daarmee 'de verrotte situatie van de kindbescherming is opgelieven. Nog steeds bestaat er een ontstellende betutteling en bevoogding in kindertehuizen. Wij geloven niet dat deze op te heffen is via deelname aan beraadsgroepen.'²³ Immers: als het op stemmen aankwam, bleek toch dat de BM in de minderheid was. Actievoeren leverde meer resultaat op dan bijshuiven aan het groene vilt. Iets veranderen was vanaf die plaats toch niet mogelijk; de BM zou alleen maar de medeplichtigheid op zich laden bij de uitvoering van wat zij als een falend beleid zag.

In de nota waarin de BM deze visie kenbaar maakte, werd er op gewezen dat – ordeningsorgaan of niet – de koude sanering van de Nederlandse kindertehuizen onverminderd doorgang vond. Sluiting van de kindertehuizen geschiedde uitsluitend op financiële gronden. 'De BM weigert om nog langer voor het karretje gespannen te worden van de "o zo democratische kindbeschermers"; zelfs de bewoners zijn vertegenwoordigd in het overleg', heette het. Liever dan haar tijd aan het bijwonen van de vergaderingen der beraadsgroepen te vermorsen wilde de BM haar 'handen vrij hebben om deze versluierde koude saneringspraktijken krachtadiger aan te kunnen pakken'. Dat betekende dus wèg van de onderhandelingstafel en terug naar de barrikade. Actie was de enige weg om eindelijk echt eens iets te veranderen in het gehekelde systeem. 'De BM kan niet wachten op een "natuurlijke" afvloeiing van de oude garde met hun ideeën. Op dit moment wordt er gesold met de bewoners, op dit moment wordt de vakbondsfunctie van de BM belachelijk gemaakt, op dit moment moet de BM ingrijpen.'

Gemeenschappelijke belangen groepsleiding en bewoners

De koude sanering in de kindbescherming was een fenomeen dat zowel de kritiek van de bewonersorganisatie BM als van de beroepskrachten in deze sektor oogstte. De historie van de belangenvereniging is rijk aan dit soort voorbeelden, die eensgezinde woede van minder- en meerdenjarigen over falen in de tehuizenwereld laat zien. Het komt voor, dat groepsleiding en bewoners in tehuizen het danig oneens zijn. Konflikten laaien soms op en zijn in die gevallen vaak aanleiding voor de BM om de hoel te bezetten, zoals bijvoorbeeld in november 1980 gebeurde met Huize De Vliert te Den Bosch.

Bezetster Moniek destijds tegenover ons over het doel van die actie: 'Wat we veranderd willen zien is vooral het vertrouwen dat de leiding in ons heeft. Er wordt nogal eens misbruik gemaakt van dat vertrouwen; je merkt dat er ook vaak geen vertrouwen is. Een leider zegt bijvoorbeeld tegen een meisje uit de groep: wees eerlijk tegen mij, dan zal ik eerlijk tegenover jou zijn. Maar dan gaat hij wél achter haar rug om het vorige pleeggezin van haar opbellen om alles over haar aan de weet te komen! Een van de grootste bezwaren is, dat er best wel vaak geslagen wordt in de groep. Daar moet de groepsleiding mee ophouden.'

De bezetsters waren het er ook niet mee eens, dat de regels in de meisjesgroep strenger waren dan in de jongensgroep. 'Als wij zò naar de volwassenheid moeten gaan, dan zak je de grond in zodra je alleen komt te staan. Er wordt gedaan of we achterlijke kindjes zijn. We zijn geen tien jaar meer, dat je tegen ons kunt zeggen van, om acht uur naar bed toe, televisie uit, naar boven. En dat allemaal zonder overleg – ik vind niet, dat de groepsleiding dat kan maken, zeker niet bij meisjes tussen de vijftien en de zeventien.' De bezetting van De Vliert was niet vergeefs: na een week werd de geëiste inspraak toegezegd, groepsregels werden veranderd. Volgens de BM zijn de vernieuwingen echter al weer terug gedraaid: een nieuw konflikt zit in het vat.

Ook Freek, ex-bewoner van De Karspel in Duivendrecht, had weinig goede waardering voor de groepsleiding over: 'Ze komen alleen maar hun dienstje draaien, ze komen niet voor jou, maar om hun brood te verdienen. Als ze om zes uur klaar zijn trekken ze de deur achter zich dicht en laten ze de zorgen wegwaaien.'²⁴

Meëigmaal werd niet de groepsleiding op de korrel genomen, maar waren zaken die ook het personeel een doorn in het oog waren de inzet van de kritiek. Zo werd bijvoorbeeld begin 1981 De Snoekheuvel in Aartselaar bezet door bewoners, BM en ontslagen groepsleiding. Ondermeer werd terugkeer van de met ontslag of ziekteverlof huiswaarts gezonden groepsleiding geëist. In De Snoekheuvel was een vertrouwenscrisis in de staf ontstaan, nadat de groepsleiding ruchtbaarheid had gegeven aan het voorstel van de aan het instituut verbonden psychiater: deze zou in overweging hebben gegeven, een meisje te laten aanpakken. De kinderen die zij mogelijk in de toekomst ter wereld zou brengen liepen, aldus de zenuwarts, gevaar om met de kindbescherming in aanraking te komen. Kinderbeschermingskontakten

zijn vaak 'erfelijk', van moeder op dochter en van vader op zoon. Daarom pleitte de psychiater voor sterilisatie. De verbijsterde groepsleiding, die dit voorstel aanhoorde, sprak daar in het openbaar haar afschuw over uit. Door de verslechterde verstandhouding – waar een reeks voorvallen aan vooraf ging – was een onwerkbaar situatie ontstaan. Toen culmineerde de onvrede in een bezettingsactie. Na drie dagen ging het bestuur van De Snoekheuvel door de knieën: de geschorste werkers konden terugkeren op hun post.

De BM weet best, dat de groepsleiding veelal een weinig benijdenswaardige bufferpositie inneemt. Enerzijds staan ze dicht bij de bewoners, met wie zij als geen ander in de dagelijkse contacten te maken hebben. Ze komen in besprekingen met directie en staf ook vaak voor bewoners op. Anderzijds moet de groepsleiding een van bovenaf opgelegd beleid uitvoeren. Dat kan heel onplezierig zijn, vooral als hen de taak wordt toevertrouwd de jongere van een impopulaire maatregel op de hoogte te brengen: 'De psycholoog vindt het beter dat je voorlopig in de weekenden niet meer naar huis gaat.'

Bij veel werkers slaan de ideeën van de BM wel aan – zeker, zo lang het niet hun eigen functioneren ter discussie stelt. Maar de BM is een Belangenvereniging Minderjarigen en identificeert zich niet met de belangen van de werkers. De laatsten moeten zich zelf maar organiseren. Wrijfpunten zijn onvermijdelijk. Het streven van beide groepen vertoont overeenkomsten, de wijze waarop misstanden worden aangepakt verschilt. Veelvuldig wordt de BM verweten dat haar acties anders moeten, minder agressief: 'Jullie achterliggende streven vinden wij prima, maar de manier waarop, daar hebben wij moeite mee'. Of, een ander advies dat regelmatig weerklinkt: 'Jullie moeten de klachten van bewoners meer beoordelen en genuanceerder actie voeren'. De BM slaat zulke goedbedoelde raadgevingen welbewust in de wind. Eigenwijs misschien, maar in ieder geval konsekwent doorgedacht vanuit haar functie. De BM stelt zich helemaal niet ten doel 'klachten van bewoners' te beoordelen, maar houdt zich juist met de *verdediging* van hun positie bezig.

Naar erkenning en een eigen koers

Eenzijdig en dwars vinden sommigen dat. De 'manier waarop' blijft de belangrijkste grief ten aanzien van de BM. Onlangs verklaarde regionaal WIJN-koördinator Zeger Hartog bezettingsacties onakseptabel te vinden: deze 'mes-op-de-keel-methode' vond hij niet passen in de structuur van onze democratie. 'Dat was in '40-'45 zo, maar daar hebben we ons godzijdank aan ontworsteld.'²⁵ Gerard Teunissen van de BM repliceerde, dat hij die vergelijking liever zag omgedraaid. De werkwijze van de belangenvereniging heeft meer weg van het georganiseerde verzet dan dat van de bezettende macht in de laatste wereldoorlog, vond hij. 'De kern van de zaak is, dat we tot dit soort acties overgaan, niet omdat we het zo gezellig vinden om te bezetten, maar omdat we op een zeker moment geen andere mogelijkheden zien. Voorafgaand aan elke bezetting zijn vele andere aktiemethoden uitgeprobeerd.'²⁶

De BM moet volgens velen via *overleg* veranderingen in de kinderbescherming bewerkstelligen. Wie beweert dat de BM die weg onbewandeld heeft gelaten, kent de feiten niet. Lange tijd werden alle landelijke ledenvergaderingen van het WIJN bezocht. Met moties en voorstellen werd geprobeerd, het WIJN tot het doen van principiële uitspraken te verleiden. Ook deze werkwijze werd de BM niet onverdeeld in dank afgenomen: door de konstante druk vanuit de BM begon de traditionele eensgezindheid binnen de kinderbeschermingskoepel scheuren te vertonen. 'Als overleg niets oplevert, zit je met het probleem dat de positie van tehuisbewoners niet gelijkwaardig is aan de positie van hulpverleners. Dan is er sprake van een ongelijkwaardige machtsrelatie', veldde BM-crack Huig de Groot. Het relatief kleine aantal tehuizen dat het erkenningskontraat van de BM ondertekende werd door zijn opponent Hartog verklaard uit de 'manier waarop' de BM opereert. Waarop De Groot reageerde: 'Op die manier gaan de kinderbeschermers met de BM niet zo om als ze met tehuisbewoners omgaan. "Jongens, jullie hebben je te gedragen en als je je niet gedraagt, dan krijgen jullie je beloning niet; dan onthouden wij jullie je erkenning."²⁷

De huiver van veel kinderbeschermers lijkt ergens anders vandaan te komen. Het vanuit lotsverbondenheid samen werken aan verandering van situaties staat haaks op het principe van individuele hulpverlening. Maar de BM lijkt haar zeggingskracht juist ontleend te hebben aan haar bereidheid om tot actie over te gaan als het met praten niet meer lukte. Dit besef begint tot sommigen door te dringen. Zo zei mr. Joh. Visser, hoofd Directie Kinderbescherming van het Ministerie van Justitie, bij het

Bezetting van het Ministerie van Justitie. Huig de Groot steekt zijn vuist omhoog (Foto: ANP)

tienjarig bestaan van de BM 'dat een bepaalde aktie wel goed kan zijn, waarmee ik nog niet wil zeggen dat elke aktie die de BM voerde mijn instemming heeft'. Dan, heel aarzelend: 'Ik ben blij, dat de BM op dit ogenblik funktioneert, zoals zij funktioneert'.

De vrijspraak voor veertien kaderleden van de BM door het Gerechtshof in Arnhem (14 juli 1981) duidt op meer begrip, ook van justitiële zijde, voor de gehanteerde aktiemethoden. Eerder had de Politierechter hen vanwege een bezettingsaktie van de Helderingsstichtingen te Zetten (maart 1980) een geldboete van honderd gulden per persoon opgelegd.²⁶ Zelfs het WIJN erkent tegenwoordig de bezetting als aktiemiddel bij een konflikt tussen een tehuis en de BM en/of bewoners (overeenkomst tussen WIJN en BM, 4 maart 1980). De BM heeft zich in de afgelopen elf jaar ruimschoots bewezen als 'vakbondsachtige organisatie'.

Er was een tijd, dat de BM zich zachtaardiger opstelde dan zij de laatste jaren deed. In de beginperiode van haar bestaan werd samen met de – toenmalige – Nationale Federatie voor de Kinderbescherming (en vijf andere organisaties uit de kinderbescherming) broederlijk een nota uitgebracht aan de Kamerkommissie van Justitie. De kinderbescherming moest anders, de kinderbescherming moest beter, was de konklusie van het stuk. De BM was destijds verguld met de deftige medeverantwoordelijkheid, die het ondertekenen van de nota met zich bracht. De BM en de Nationale Federatie, eensgezind, één nota! Dat betekende erkenning, dat riekte naar meesnoepen van de macht.

Tegenwoordig zou een dergelijk monsterverbond tussen de belangenvereniging en het Werkverband Integratie Jeugd welzijn Nederland (WIJN; de nieuwe naam voor de opgeheven Nationale Federatie) ondenkbaar zijn. De BM vergaarde in de loop van de jaren voldoende erkenning om een eigen koers te kunnen volgen, onafhankelijk van wat de 'gevestigde' kinderbescherming daar nu van vindt.

Maar de BM vond wel, dat het WIJN moest laten blijken of het de 'vakbondsachtige activiteiten' van de belangenvereniging al dan niet serieus nam. Een motie, waarin de BM als zodanig werd erkend, werd op 13 december 1976 in de landelijke WIJN-vergadering in stemming gebracht. Toen de verzamelde dames en heren de motie bij handopsteken verwierpen sterkte dat de BM opnieuw in haar opinie, dat zij van de 'gevestigde' kinderbescherming weinig te verwachten had.

Een paar jaar lang kabbelde de diskussie over het al dan niet erkennen van de BM als 'bewonersorganisatie' voort – totdat op 4 maart 1980 het pleit ten lange leste in het voordeel van de BM leek beslecht.

'Na negen jaar aktie in de kinderbescherming is de BM eindelijk erkend als belangenorganisatie voor tehuisbewoners. Eindelijk officieel erken door het WIJN, de klub van tehuizen', juichte de BM-krant. 'Een overwinning voor de BM en de bewoners', vond het blad. De met stickers en buttons bijgezette aktie 'BM, erkenning nu' had uiteindelijk toch nog wat opgeleverd. Echter. De strijd bleek bij nader inzien nog lang niet gestreden. De BM-krant signaleerde een adderje onder het gras. 'Ondanks deze grote overwinning zijn we er nog niet. Nu de overeenkomst is goedgekeurd door het WIJN moet elk tehuis de overeenkomst ook nog afzonderlijk tekenen.'

Noten

1. BM-krant, mei 1981, nr. 11, p. 8
2. BM-krant, nov. 1980, nr. 8, p. 6
3. Erik van Ingen Schenau, Konflikten in de kinderbescherming, skriptie, Amsterdam 1970.
4. Hans Simonse, Over de Nederlandse Kinderbescherming en de Belangenvereniging Minderjarigen, skriptie, Driebergen 1979, p. 20
5. Hjp Schrameijer, 'De kinderbescherming, mag eindelijk eens uit de toek', Groene Amsterdammer, 8 juni 1977
6. BM, Het ontstaan en de ontwikkeling van de BM, Amsterdam 1976, p. 4
7. Wijn Zandvoort, 'Kinderbescherming is ruiste ellende', Jeugdwerk Nu, 21 oktober 1974, p. 15
8. W. J. F. Zandvoort, Kinderen en de kinderbescherming, Amsterdam 1978, p. 124
9. Jan Reiff, 'Kwartier te laat komen komt je jezen', Vrije Volk, 26 oktober 1972
10. BM, Zwartboek Rijksinrichtingen, te de, Rotterdam 1980, p. 58
11. Rapport van de commissie, belast met een onderzoek naar het pedagogisch en psychosociaal beleid der Helderingsstichtingen, Den Haag 1976
12. BM, De rekening gepresenteerd, ofwel: Het einde van de deelname van de Belangenvereniging Minderjarigen aan het ordeningsoverleg, Hengelo 1976, p. 6
13. BM, Anelpunten in de kinderbescherming, Amersfoort z.j., p. 7
14. Hans Simonse, De visie van de Belangenvereniging Minderjarigen op de kinderbescherming, Rotterdam 1981, p. 4
15. op of p. 6
16. Franz Trautmann, De kinderbescherming in Nederland, Problemen rond de hulpverlening in een kapitalistische maatschappij, skriptie, Amsterdam 1981, p. 152
17. G. P. Hoefnagels, 'De machtige meerderjarigen hebben ongelijk', in: Zwartboek Rijksinrichtingen, Rotterdam 1979, p. 4
18. Overeenkomst BM – WIJN voor bewoners, BM-krant, april 1980, nr. 6, p. 5
19. Steven van Slageren, Bert Stekelenburg, 'Belangenvereniging Minderjarigen', skriptie, Utrecht 1977, p. 39
20. Rozze Pamflet, Stencil nr. 6, 11 maart 1970
21. A. J. Heerma van Voss, Huig de Groot en de politisering van de minderjarigen: 'De kinderbescherming dient het kapitalisme', Haagse Post, 1 februari 1975
22. Jan Tromp, 'Kinderbescherming: nog veel ellende te beschermen', De Tijd, 27 januari 1973
23. BM, De rekening gepresenteerd, ofwel: Het einde van de deelname van de Belangenvereniging Minderjarigen aan het ordeningsoverleg, Hengelo 1976
24. VARA-radio, 'Popdonder Plus', 19 juni 1979
25. Wil Tinnemans, 'Vijf heren over de BM', Jeugdwerk Nu, 30 april 1981, p. 14
26. VPRO-radio 'VPRO-Express over tien jaar BM', 5 juni 1981
27. idem
28. Hans Simonse, 'Hoopgevende vrijpraak voor kaderleden BM', Kri, september 1981, p. 6